

Nr 150.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till riksförsäkringsanstalten m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 27 och 28) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1944/45 såsom förslagsanslag under rubriken Riksförsäkringsanstalten beräkna till Avlöningar 2 728 000 kronor och till Omkostnader 257 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 225, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning och avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, avlöningsstaten att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45, dels för nämnda budgetår under rubriken Riksförsäkringsanstalten såsom förslagsanslag anvisa till Avlöningar 2 865 000 kronor och till Omkostnader 287 000 kronor, dels ock medgiva att den i avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 115 000 kronor.

1:o) **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår anvisat med 2 728 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1943 har *riksförsäkringsanstalten* gjort framställning om avlöningsanslag för anstalten för budgetåret 1944/45.

Anstalten har däri till en början lämnat vissa uppgifter till belysande av omfattningen av anstaltens verksamhet. Anstalten anför bland annat att den sedan längre tid fortgående stegringen i anstaltens arbetsbörda varit högst betydande även under budgetåret 1942/43. Därjämte hade under åren 1941—1943 åtskilliga nya arbetsuppgifter tillkommit. Anstalten hade under sådana omständigheter sett sig nödsakad förelaga en icke obetydlig ökning av den icke-ordinarie personalen. Då arbetsmängdens tillväxt ännu icke visat någon tendens att upphöra och någon nedgång i arbetsbördan under budgetåret 1944/45 icke kunde förutses, hade anstalten i sina beräkningar för sistnämnda budgetår ansett sig böra utgå från ett stegrad behov av icke-ordinarie personal i förhållande till innevarande budgetår.

Riksförsäkringsanstalten föreslår härefter dels omändring av vissa ordinarie befattningar, dels ock nyinrättande av vissa ordinarie tjänster.

Sålunda har riksförsäkringsanstalten till en början förnyat en av anstalten vid flera tidigare tillfällen gjord framställning om utbyte av tre befattningar såsom ledamot och byrådirektör i lönegraden A 28 mot tre byråchefsbefattningar i lönegraden A 30. Vidare har riksförsäkringsanstalten förnyat sin år 1942 gjorda framställning beträffande omändring av en befattning såsom aktuarie i lönegraden A 21 till en kamrerartjänst i lönegraden A 24.

Riksförsäkringsanstalten har vidare föreslagit viss förstärkning av personalen å anstaltens arbetarskyddsbyrå. Anstaltens förslag i denna del sammanhänger med frågan om åtgärder för vinnande av bättre kontroll över, att maskiner och redskap äro ur arbetarskyddssynpunkt anordnade på tillfredsställande sätt. I berörda ämne anförde riksförsäkringsanstalten i skriftelse den 31 oktober 1941 bland annat, att föreskrifter i arbetarskyddslagen om skyldighet för tillverkare och försäljare av maskiner eller redskap att tillse, att dessa vid leverans vore försedda med nödiga skyddsanordningar och även i övrigt erbjöde betryggande säkerhet mot olycksfall, borde kompletteras med åtgärder, som effektivt garanterade stadgandets tillämpning. I detta syfte borde införas straffansvar samt viss rätt för riksförsäkringsanstalten att meddela förbud att sälja föremål av ifrågavarande slag, som saknade godkänd skyddsanordning. Anstalten erinrade vidare, att en ytterligare förstärkning av arbetarskyddsbyråns arbetskrafter utöver den av kommittén föreslagna vore påkallad, därest skyldighet infördes för tillverkare och försäljare av maskiner m. m. att tillse, att dessa vid leverans vore försedda med nödiga skyddsanordningar. Anstalten hade därför föreslagit, att å anstaltens arbetarskyddsbyrå skulle för ändamålet inrättas en särskild befattning, vars innehavare lämpligen skulle benämnas överingenjör. För att denne befattningshavare skulle kunna handlägga honom tillkommande uppgifter på ett tillräckligt auktoritativt sätt, borde av honom krävas minst samma kompetens som erfordrades av person, som kunde föreslås till yrkesinspektör. Befattningshavaren borde benämnas överingenjör eller maskininspektör och placeras i lägst 28 lönegraden. Han borde erhålla biträde av en tekniskt väl kvalificerad tjänsteman i byråingenjörs ställning med placering i 21 lönegraden. Ytterligare borde, för utförande av nödigt skrivarbete och andra enklare göromål, ett särskilt skrivbiträde stå till förfogande för dessa befattningshavare.

I anledning av riksförsäkringsanstaltens framställning den 31 oktober 1941 avgåvos *yttranden* dels av kommerskollegium, statskontoret och 1938 års arbetarskyddskommitté, dels ock av landsorganisationen i Sverige samt av svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges industriförbund, vilka sistnämnda två organisationer avgåvo gemensamt yttrande.

Riksförsäkringsanstalten har i sin förenämnda skrivelse den 27 augusti 1943 dels erinrat om den av anstalten år 1941 gjorda framställning, för vilken nu redogjorts, dels ock framhållit, att framställningen visserligen icke ännu föranlett någon proposition till 1943 års riksdag, men att nämnda års

riksdag med anledning av två i ämnet väckta motioner i skrivelse den 30 mars 1943, nr 76, uttalat, att behov föreläge av lagstiftning för effektivisering av ovan berörda bestämmelse i lagen om arbetarskydd och anhållit, att Kungl. Maj:t ville vidtaga på grund härav erforderliga åtgärder. Under hänvisning härtill och under förklaring att en effektiv tillämpning av de av anstalten ifrågasatta bestämmelserna enligt anstaltens uppfattning icke vore möjlig utan en väsentlig förstärkning av arbetarskyddsbyråns arbetskrafter, har anstalten förnyat sin tidigare gjorda hemställan om personalförstärkning för nämnda byrå.

Anstalten framlägger även förslag om förstärkning av arbetskrafterna å försäkringsbyrån i syfte att möjliggöra en mera omfattande granskning av de uppgifter, som ligga till grund för uträknande av de försäkringsavgifter, vilka påföras vissa arbetgivare.

Över riksförsäkringsanstaltens framställning den 27 augusti 1943 har statskontoret den 9 oktober 1943 avgivit yttrande.

I mars 1941 inleddes under samverkan mellan besparingsberedningen och riksförsäkringsanstalten en undersökning rörande anstaltens kontorsorganisation. För detta ändamål inrättades inom anstalten en temporär s. k. organisationsavdelning bestående av dels vissa representanter för besparingsberedningens delegation för kontorsundersökningar, dels vissa befattningshavare hos anstalten.

Organisationsavdelningen avlämnade den 23 maj och den 30 november 1942 rapporter angående möjligheterna till åtgärder för förenkling av kontorsorganisationen inom anstalten. Såsom ett särskilt förslag har organisationsavdelningen upptagit inrättandet av en kontorschefsbefattning vid anstalten. Denne kontorschef skulle placeras å den administrativa byrån och biträda byråchefen vid handläggningen av ärenden rörande bland annat anstaltens organisation och personal. Därigenom skulle det även bliva möjligt att i avsevärt större omfattning centralisera handläggningen av sådana organisatoriska frågor, som för närvarande betraktades såsom byråangelägenheter. Lösandet av uppkomna kontorstekniska problem skulle självfallet ske i samråd med vederbörande byråchef.

Avdelningens berörda rapporter ha varit föremål för behandling av besparingsberedningen, statskontoret och riksförsäkringsanstalten.

Riksförsäkringsanstalten har vidare inkommit med vissa ytterligare framställningar avseende en förstärkning av personalen å första skaderegleringsbyrån.

Sålunda har riksförsäkringsanstalten i skrivelse den 28 oktober 1943 hemställt om medgivande att inrätta 2 nya befattningar i lönegraden Eo 20, avsedda för nämnda byrå. I skrivelsen har anstalten till en början framhållit, att arbetsbördan å byrån — vars huvudsakliga uppgift vore att pröva frågor om ersättning jämlikt 1916 års olycksfallsförsäkringslag och 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar ävensom att i förekommande fall utgiva dylik ersättning, för så vitt anginge sjukpenning och läkarvård — sedan en lång följd av år undergått en i stort sett oavbruten, mycket kraftig stegring.

Till belysande av detta förhållande har anstalten ingivit en på sid. 21 i propositionen återgiven tablå.

Riksförsäkringsanstalten har anfört, att anstalten icke vore beredd att avgiva förslag om alla de åtgärder, som borde vidtagas i syfte att undanröja anförda olägenheter. Byråns arbetskrafter borde emellertid omedelbart förstärkas med 2 notariebefattningar i lönegraden Eo 20, vilka befattningar, då övriga notariebefattningar å byrån vore placerade i 21 lönegraden, framtiden borde utbytas mot notariebefattningar i sistnämnda lönegrad.

Med anledning av nämnda framställning medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 26 november 1943 att vid anstalten finge tills vidare under budgetåret 1943/44 i samband med organiserandet av en ny skadegrupp å första skaderegleringsbyrån anställas ytterligare en befattningshavare i lönegraden Eo 20.

Den senare av de av riksförsäkringsanstalten ingivna framställningarna avseende utökning av den högre personalen å första skaderegleringsbyrån är dagtecknad den 14 februari 1944. Efter erinran att antalet till byrån inkomna olycksfallsanmälningar, som år 1942 utgjort 116 860, för år 1943 ytterligare stigit till 130 163, har anstalten däri lämnat vissa närmare uppgifter rörande den nuvarande organisationen av byrån och i anslutning därtill framhållit de brister, som enligt anstaltens mening vidlåda denna organisation. Anstalten har härefter framlagt förslag rörande organiserandet av skadebedömningsarbetet å byrån. Med stöd av vad anstalten i sagda avseende anfört, har anstalten hemställt, att personalen å första skaderegleringsbyrån måtte från och med nästa budgetår förstärkas med 2 sekreterare i lönegraden Eo 24.

Med hänvisning till vad anstalten anfört i sin förenämnda skrivelse den 28 oktober 1943 har anstalten därjämte — under starkt betonande av att ett stadigvarande behov förelåge av de i nämnda skrivelse begärda notariebefattningarna — anhållit att medel för båda dessa befattningar måtte anvisas från och med budgetåret 1944/45 samt att därvid befattningarna måtte placeras i lönegraden Eo 21.

Över riksförsäkringsanstaltens sistberörda hemställan ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens organisationsnämnd.

Statens organisationsnämnd har till en början påpekat, att antalet till första skaderegleringsbyrån inkomna skadeanmälningar sedan tiden för besparingsberedningens undersökningar ökat med omkring 26 %. Därest denna ökning kunde anses utslagsgivande även för arbetsbelastningen överhuvud taget å de mera kvalificerade befattningarna skulle — anför nämnden — den ökning av antalet sekreterare och notarier, som anstalten föreslagit, få anses vara motiverad.

Efter erinran att besparingsberedningens undersökning icke omfattade de i kvalitativt hänseende mera krävande arbetsuppgifterna å byrån, framhåller härefter organisationsnämnden angelägenheten av att en undersökning komme till stånd, som avsåge dessa arbetsuppgifter, samt att för ändamålet avdelades särskild arbetskraft.

Nämnden tillstyrker emellertid en förstärkning av byråns personal med 1 sekreterare och 2 notarier, vilken förstärkning nämnden finner oundgängligen

erforderlig för avarbetande av förefintlig arbetsbalans samt för att avhjälpa vissa brister i handläggningen av ärenden å byrån.

Organisationsnämnden har beträffande anstaltens personalbehov i allmänhet erinrat om, att den pågående revideringen av olycksfallsförsäkringslagen och socialvårdskommitténs utredningar kunde föranleda förändringar i fråga om personalbesättningen. Likaså syntes böra beaktas, att anstaltens nuvarande höga arbetsbelastning i viss mån torde sammanhånga med krisförhållandena och att en återgång till fredsförhållanden jämväl kunde föranleda minskat personalbehov.

I en den 2 mars 1944 dagtecknad *promemoria* har vidare *generaldirektören och chefen för riksförsäkringsanstalten* framlagt vissa förslag rörande förstärkning av personalen å anstaltens tredje skaderegleringsbyrå. I *promemorian* anföres, att det måste anses i hög grad önskvärt, att byrån tilldelas ytterligare en befattning i sekreterargraden. Densamma torde tills vidare kunna inrättas såsom en tillfällig arvodestjänst med arvode motsvarande lön enligt 23 löneklassen i löneplan Eo. För avarbetande av förefintlig arbetsbalans samt för undvikande av fördröjning med ärendenas behandling borde vidare inrättas en skaderegleringsgrupp utöver de redan befintliga fem. För den föreslagna gruppen skulle erfordras en notarie med placering i lönegraden Eo 20 samt två amanuenser, vilka syntes böra placeras i lönegraderna Eo 18 respektive Eo 15.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Vad först beträffar frågan rörande ombildning av de tre befattningarna såsom ledamot och byrådirektör till byråchefsbefattningar vill jag icke förneka, att vissa skäl tala för ett bifall till den föreslagna ombildningen. Jag får emellertid framhålla, att de förslag, som av 1939 års tjänsteförteckningsakkunniga framlagts i deras år 1942 avgivna betänkande rörande byråchefs- och rådstjänster m. m., äro avsedda att för prövning underställas först 1945 års riksdag. Då frågan om berörda ombildning lämpligen bör upptagas till slutlig prövning i samband med nämnda sakkunnigförslag, anser jag mig icke för närvarande kunna ifrågasätta någon förändring med avseende å omförmälda befattningar.

Däremot förordar jag nu, att den i det föregående omförmälda aktuarie-tjänsten å administrativa byrån förändras till en kamrerartjänst med placering i lönegraden A 22. Vid bifall härtill böra bestämmelserna i cirkuläret den 5 juni 1942 (nr 362) i tillämpliga delar få gälla.

Med anledning av anstaltens förslag rörande utökning av arbetskrafterna å arbetarskyddsbyrån får jag först erinra, att Kungl. Maj:t i proposition den 8 januari 1944, nr 20, för riksdagen framlagt förslag till vissa ändringar i arbetarskyddslagen, i allt väsentligt överensstämmande med det förslag i ämnet, som innefattades i anstaltens den 31 oktober 1941 gjorda framställning. Enligt propositionen skulle lagändringarna träda i tillämpning den 1 juli 1944. Propositionen, vari icke behandlats frågan om anstaltens personalbehov i anledning av de ifrågasatta lagändringarna, har numera bifallits av riksdagen. För att den mera effektiva kontroll rörande tillverkning och försäljning av maskiner m. m., som åsyftas med de sålunda beslutade ändringarna i arbetarskyddslagen, skall kunna i praktiken genomföras, torde det vara erforderligt att en förstärkning av de kvalificerade tekniska arbetskrafterna å anstaltens arbetarskyddsbyrå äger rum. I avbidan på närmare erfarenhet rörande behovet härutinnan torde emellertid denna förstärkning

— av anstalten föreslagen till 1 befattningshavare i lönegraden A 28 och 1 befattningshavare i lönegraden A 21 — kunna tills vidare begränsas till 1 förste byråingenjör i lönegraden Eo 24. Härutöver torde det bliva påkallat att, på sätt anstalten föreslagit, utöka byråns personal med 1 extra ordinarie skrivbiträde.

Såsom av det föregående framgår har den starka ansvällningen av ärenden å tredje skaderegleringsbyrån nödgat anstalten att vidtaga en provisorisk anordning för lättande av arbetsbördan för den ledamot och byrådirektör, som förestår byrån, och för vinnande av viss personalförstärkning, i det en sekreterare från annan byrå erhållit uppdrag att såsom biträdande ledamot fullgöra vissa av de göromål, som eljest skulle ankomma på ledamoten och byrådirektören. Anstalten har nu föreslagit, att denna anordning skulle upphöra och att i stället å byrån skulle inrättas en ny sekreterartjänst i lönegraden Eo 24. Därjämte har generaldirektören och chefen för anstalten i en särskild promemoria föreslagit dels att å byrån skulle ytterligare, mera tillfälligt, inrättas 1 arvodestjänst med sekreterargöromål, 1 befattning såsom notarie i lönegraden Eo 20 och 2 amanuens tjänster. Att en utökning av den kvalificerade arbetskraften å byrån är nödvändig synes mig uppenbart. Till vad föreslagits i berörda promemoria kan jag därför i huvudsak ansluta mig. Dock synes mig arvodet till den befattningshavare, som enligt förslaget skulle hava att fullgöra sekreterargöromål, icke lämpligen böra utgå enligt viss löneklass utan med ett fixt arvodesbelopp. Beloppet torde böra bestämmas till 10 600 kronor för år. Då den arbetsökning, som inträtt å byrån, måste anses till ganska väsentlig del vara av mera temporär natur, finner jag det däremot icke tillrådligt att — på sätt anstalten föreslagit — å byrån inrätta någon ny, i lönegrad placerad sekreterartjänst. För min del får jag därför i enlighet med den av statskontoret intagna ståndpunkten förorda, att den nuvarande provisoriska anordningen med en biträdande ledamot å byrån tills vidare bibehålles.

För möjliggörande av en förbättrad kontroll beträffande de uppgifter, på grundval av vilka de större arbetsgivarnas försäkringsavgifter uträknas, har anstalten vidare föreslagit, att personalen å försäkringsbyrån skulle utökas med 1 aktuarie i lönegraden Eo 20 och 2 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4. Ehuru en effektivare kontroll i berörda hänseende tveklöst framstår såsom ett önskemål, kan jag av sparsamhetsskäl icke för närvarande tillstyrka den ifrågasatta personalförstärkningen.

Vidkommande härefter första skaderegleringsbyrån framgår av vad i det föregående anförts, att arbetet därstädes under det senaste decenniet undergått en synnerligen kraftig ökning, medan personalen i sekreterar- och notariegraderna å byrån under samma tid erhållit en jämförelsevis obetydlig förstärkning. Det torde därför vara tydligt, att denna personal icke är tillräcklig för att på ett tillfredsställande sätt fullgöra densamma åvilande göromål. En utökning av personalen torde därför böra äga rum. Med hänsyn till vad statens organisationsnämnd anförts torde emellertid utökningen för närvarande böra begränsas i överensstämmelse med det förslag i ämnet, som avgivits av nämnden. Jag förordar alltså, att byrån från och med nästa budgetår förstärkes med en tjänst i lönegraden Eo 24 samt med en tjänst i lönegraden Eo 21. Därjämte torde den av Kungl. Maj:t genom beslut den 26 november 1943 för innevarande budgetår medgivna befattningen i lönegrad Eo 20 böra från och med budgetåret 1944/45 ersättas med en tjänst i lönegraden Eo 21. Härvid har jag icke tagit ställning till det förslag rörande första skaderegleringsbyråns organisation, som framlagts av anstalten. Det torde få bliva anstaltens sak att närmare pröva, huru byrån lämpligen bör

organiseras och på vad sätt de nu förordade nya arbetskrafterna på ändamålsenligaste sätt må kunna utnyttjas.

Riksförsäkringsanstalten har — med anledning av besparingsberedningens förslag om inrättande av en särskild kontorschefsbefattning hos anstalten, vars innehavare skulle i första hand ägna sig åt frågor rörande anstaltens organisation och personal — uttalat, att anstalten hade för avsikt att till närmare övervägande upptaga detta spörsmål i samband med sina anslagsökanden för budgetåret 1945/46. Med hänsyn härtill finner jag icke skäl att för närvarande taga ståndpunkt till beredningens berörda förslag.

Jag övergår härefter till en beräkning av de olika posterna i riksförsäkringsanstaltens avlöningsstat.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra uppskattas med utgångspunkt från belastningssiffran för det sistförflutna budgetåret, i runt tal 1 088 000 kronor. Till denna summa torde få läggas dels för beräknade merkostnader i anledning av löneklassuppflyttningar ett belopp av omkring 7 500 kronor, dels för de merkostnader, vilka uppkomma vid bifall till vad jag föreslagit rörande ombildning av en aktuarietjänst till kamrerartjänst ett belopp av i runt tal 500 kronor. Posten torde alltså kunna beräknas till 1 096 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde liksom för löpande budgetår få upptagas till 37 400 kronor.

Vidkommande härefter anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har anstalten föreslagit en höjning av denna post från 1 230 000 kronor till 1 409 000 kronor. Härvid har icke medräknats den kostnadsökning av omkring 25 000 kronor, som skulle uppkomma vid bifall till det av anstaltens chef senast avgivna förslaget om utökning av personalen å tredje skaderegleringsbyrån. En väsentlig ansiagsökning måste utan tvivel äga rum redan på grund av den personalförstärkning, som anstalten under senare tid varit nödsakad att successivt vidtaga till följd av den avsevärda stegringen i antalet till anstalten inkommande olycksfallsanmälningar. Denna förstärkning har på grund av de rationaliseringsåtgärder, som — delvis i anslutning till besparingsberedningens förslag i ämnet — genomförts, kunnat i viss mån begränsas men har det oaktat blivit tämligen omfattande. Vid bifall till mina i det föregående framlagda förslag om inrättande av nya icke-ordinarie tjänster komma ifrågavarande avlöningskostnader givetvis att ytterligare stiga. Även härutöver torde en viss utökning av personalen bliva nödvändig, därvid ökningens storlek måste bliva till en viss grad beroende av den omfattning anstaltens arbete under den närmaste framtiden kan komma att erhålla. Dock räknar jag med att ökningen skall kunna hållas inom jämförelsevis snäva gränser under förutsättning att anstalten med utgångspunkt från besparingsberedningens oförmällda förslag fortsätter sina strävanden att på olika sätt förenkla det kontorstekniska arbetet. För min del anser jag, att ifrågavarande anslagspost bör för nästa budgetår upplagas till 1 380 000 kronor. Jag har härvid för oförutsedda utgifter medräknat ett belopp av 30 000 kronor, vilket belopp synes böra tillsvidare innehållas och ställas till anstaltens disposition allenast i den mån anstalten kan påvisa, att detsamma oundgängligen behöver tagas i anspråk.

Utgifterna för rörligt tillägg torde kunna beräknas till 351 600 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för riksförsäkringsanstaltens personal skulle alltså enligt dessa beräkningar för nästa budgetår uppgå till (1 096 000 + 37 400 + 1 380 000 + 351 600) 2 865 000 kronor.

På sätt chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, torde tjänstebenämningarna för i gällande personalförteckning upptagna sekreterare och notarier få ändras till förste byråsekreterare respektive byråsekreterare. I konsekvens härmed torde innehavarna av de tjänster i lönegraderna Eo 24 och Eo 21, som, enligt vad jag föreslagit, skulle inrättas å första skaderegleringsbyrån, böra benämnas förste byråsekreterare respektive byråsekreterare. Vidare synes den föreslagna arvodesbefattningen å tredje skaderegleringsbyrån böra upptagas under benämningen förste byråsekreterare.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr A. Strand (I: 290) och den andra inom andra kammaren av herr V. Karlsson i Grängesberg *m. fl.* (II: 466), vari hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 225 måtte besluta, att i stället för en där föreslagen förste byråingenjörsbefattning i lönegrad Eo 24 å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå inrätta en befattning i lönegrad A 28, förslagsvis benämnd maskininspektör, samt därjämte å samma byrå en byråingenjörsbefattning i lönegrad A 21.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionen II: 466.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *allmänna lönenämnden* den 10 maj 1944 avgivit utlåtande, vilket fogas såsom bilaga härtill (*Bilaga*).

Utskottet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna omändringen av en befattning såsom aktuarie i lönegraden A 21 å riksförsäkringsanstaltens administrativa byrå till en kamrerartjänst i lönegraden A 22 föranleder ej erinran från utskottets sida. I överensstämmelse med beslutet vid fjolårets riksdag (skr. nr 331) angående löneklassplacering vid tillträde till tjänst, som inrättats i anledning av tjänsteförteckningsrevisionen, torde vanliga lönetursregler böra gälla för den befattningshavare, som kommer att bli innehavare av ifrågavarande tjänst efter dess uppflyttning i lönegrad.

För att åstadkomma den mera effektiva kontroll rörande tillverkning och försäljning av maskiner m. m., som åsyftas med av innevarande riksdag (skr. nr 38) beslutade ändringar i arbetarskyddslagen, föreslår Kungl. Maj:t inrättande av en befattning såsom förste byråingenjör i lönegraden Eo 24. I motionerna föreslås — med anslutning till riksförsäkringsanstaltens förslag i ämnet — i stället två befattningar, nämligen dels en befattning i lönegraden A 28 och dels en byråingenjörsbefattning i lönegraden A 21. Allmänna lönenämnden har i sitt bifogade yttrande över motionerna föreslagit en tjänst såsom byrådirektör i lönegraden Eo 28. Frågan om tillskapandet av den i motionerna föreslagna tjänsten i A 21 har lönenämnden ansett böra bli beroende på förslag framdeles från anstaltens sida, sedan närmare erfarenhet om personalbehovet vunnits.

Även om utskottet icke är berett att tillstyrka att den nya ledande befattningen på arbetarskyddsbyrån redan från början uppföres på ordinarie

stat, har utskottet likväl icke kunnat undgå finna övervägande skäl tala för att den inrättas i högre lönegrad än Kungl. Maj:t föreslagit. Med hänsyn till de betydelsefulla arbetsuppgifter, som komma att åvila innehavaren av denna tjänst synes densamma på sätt lönenämnden förordnat böra inrättas såsom en byrådirektörstjänst i lönegraden Eo 28. Om med hänsyn till förefintliga personliga kvalifikationer det skulle anses erforderligt, att en av de nuvarande yrkesinspektörerna förordnas att bestrida de med den nya tjänsten förenade göromålen torde, på sätt lönenämnden anfört, genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t böra tillses, att denne icke lider minskning i de honom såsom ordinarie tjänsteman tillkommande avlöningsförmånerna. Frågan om inrättande av ytterligare en tjänst å nämnda byrå torde böra tills vidare anstå i avvaktan på närmare erfarenheter.

Kungl. Maj:t har föreslagit att för avlöande av en sekreterare på tredje skaderegleringsbyrån skall avses ett arvode av 10 600 kronor för år. Detta förslag giver i och för sig icke utskottet anledning till erinran. Därest en tjänsteman i 21 lönegraden vid anstalten förordnas att fullgöra ifrågavarande sekreterargöromål bör Kungl. Maj:t dock vara oförhindrad att bestämma arvodet till det högre belopp som må erfordras för att tjänstemannen i fråga icke skall genom förordnandet lida minskning i sina löneförmåner.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit föranleder ej erinran från utskottets sida.

I anslutning till vad utskottet ovan förordnat bör en i Kungl. Maj:ts förslag till personalförteckning upptagen förste byråingenjör i lönegraden Eo 24 utbytas mot en byrådirektör i lönegraden Eo 28 och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjas med skillnaden mellan lönen i 27 och 23 löneklasserna eller med i runt tal 2 000 kronor till 1 382 000 kronor, vilket föranleder en motsvarande höjning av anslagets slutsumma.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 290 och II:466

a) godkänna följande personalförteckning för riksförsäkringsanstalten:

Personalförteckning.		
Befattning		Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 generaldirektör	C 12
5 byråchefer	A 30
3 ledamöter och byrådirektörer	A 28
1 byrådirektör	A 28
2 förste aktuarier	A 26
3 förste byråingenjörer	A 26
2 förste byråsekreterare	A 26
1 förste aktuarie	A 24
1 förste byråingenjör	A 24

Statsutskottets utlåtande nr 150.

Befattning	Lönegrad
3 förste byråsekreterare	A 24
1 kamrerare	A 22
9 aktuarier	A 21
4 byråingenjörer	A 21
14 byråsekreterare	A 21
15 kontorsskrivare	A 15
1 kassör	A 14
1 materialförvaltare	A 12
9 kansliskrivare	A 11
3 kontorister	A 9
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass	A 3
1 förste expeditionsvakt	A 7
38 kanslibiträden	A 7
6 expeditionsvakter	A 5
100 kontorsbiträden	A 4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 materialförvaltare	A 14
----------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

1 byrådirektör	Eo 28
5 förste byråsekreterare	Eo 24
1 aktuarie	Eo 21
2 byråingenjörer	Eo 21
2 byråsekreterare	Eo 21

Anm. Tjänsten som materialförvaltare i lönegraden A 12 skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde materialförvaltaren kvarstår i tjänst.

b) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 1 096 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 37 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1 382 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 351 600

Summa förslagsanslag kronor 2 867 000,

c) till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar för budgetåret 1944/45 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 867 000 kronor.

2:o) **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagsökning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 287 000 kronor.

3:o) **Överskridande av viss anslagspost i gällande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten.** I den för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten har upptagits bland annat en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 1 230 000 kronor.

I skrivelse den 28 februari 1944 har *riksförsäkringsanstalten* meddelat, att för innevarande budgetår erfordrades en förstärkning av sagda anslagspost.

Belastningen å anslagsposten hade under tiden 1 juli 1943—31 januari 1944 uppgått till 748 713 kronor. Kostnaden för månad räknat för nu ifrågasvarande slag av avlöningar utgjorde för närvarande omkring 110 000 kronor. Förutsatt att denna kostnad icke komme att undergå någon nämnvärd förändring under återstoden av innevarande budgetår, skulle den totala kostnaden för avlöningar till icke-ordinarie personal komma att belöpa sig till i runt tal 1 299 000 kronor. Då för ändamålet anvisats 1 230 000 kronor, skulle således ett behov av ökat anslag av omkring 69 000 kronor komma att uppstå.

Emellertid vore åtskillig kostnadsökning i förhållande till senaste månadsutgifterna att vänta. Sålunda måste redan vidtagna eller förestående nyanställningar av tillfällig personal medföra utgiftsökning på omkring 28 000 kronor. Ytterligare utgifter föranleddes av löneklassuppflyttningar, övertidsersättning och semestervikariat, varjämte visst belopp borde beräknas för oförutsedda utgifter. Anstalten har därför uppskattat den erforderliga anslagsförstärkningen till 125 000 kronor.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

Den betydande ökning som under den senaste tiden inträtt i riksförsäkringsanstaltens arbetsbörda, har, såsom framgår av anstaltens framställning, nödgat anstalten att förstärka sin icke-ordinarie personal, främst genom anställande av nya tillfälliga befattningshavare. Väsentligen på grund härav torde det bliva nödvändigt att för innevarande budgetår medgiva ett överskridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Det belopp, varmed överskridande behöver ske, synes böra uppskattas till 115 000 kronor. Jag får därför tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till att den ifrågasvarande posten får överskridas med högst sistnämnda belopp.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten upptagna anslagsposten till avlöning-

ar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/
44 överskridas med högst 115 000 kronor.

Stockholm den 23 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson*, *Joh. Nilsson* i Malmö, *Gränebo*, *Sven Larsson*, *Bernhard Nilsson*, *Bäckström*, *Bäcklund*, *Holmström*, *Heiding*, *Karl Andersson*, *Boman* och *Gillström*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist*, *Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson*, *Ward*, *Isacsson*, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Lindholm*, fru *Alvén* och herr *Eriksson* i Frägsta.

Bilaga.

Till riksdagens statsutskott.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt allmänna lönenämnden att till statsutskottet avgiva yttrande över motionerna I: 290 och II: 466, avseende vissa anslag till riksförsäkringsanstalten, får lönenämnden anföra följande.

I propositionen 1944: 225 har Kungl. Maj:t bland annat föreslagit, att arbetskrafterna å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå måtte förstärkas med 1 förste byråingenjör i lönegraden Eo 24. Syftet med denna förstärkning skulle vara att genomföra den mera effektiva kontroll rörande tillverkning och försäljning av maskiner m. m., som åsyftas med de av årets riksdag numera beslutade ändringarna i arbetarskyddslagen (jämför proposition 1944: 20 och riksdagens skrivelse 1944: 38).

I de remitterade motionerna anföres bland annat, att det i propositionen nr 225 framlagda förslaget till lösning av personalfrågan å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå icke är tillfredsställande ur arbetarskyddssynpunkt. Enligt motionärerna vore det nödvändigt att den befattningshavare, som skulle handhava tillämpningen av de nya lagbestämmelserna, intoge en mera auktoritativ ställning än vad som vore fallet med en person i förste byråingenjörstjänstegrad. Befattningen, för vilken borde krävas minst samma kompetens som för yrkesinspektör, borde icke placeras i lägre lönegrad än yrkesinspektörstjänsterna (A 28). I motionerna hemställs, att i stället för den av Kungl. Maj:t föreslagna förste byråingenjörstjänsten i Eo 24 måtte inrättas en befattning i lönegrad A 28, förslagsvis benämnd maskininspektör. Därjämte hemställs, att å arbetarskyddsbyrån måtte inrättas jämväl en byråingenjörsbefattning i lönegrad A 21.

Allmänna lönenämnden — som icke tidigare beretts tillfälle att uttala sig om den ifrågasatta personalförstärkningen å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå — får framhålla, att de arbetsuppgifter, som efter nyssberörda lagändring avses skola tillföras nämnda byrå, äro av mycket betydelsefull natur. Det är ur det allmännas synpunkt av stor vikt, icke minst i ekonomiskt hänseende, att de åtgärder som i samband med tillverkningen av maskiner och redskap m. m. kunna ifrågakomma till förebyggande av olycksfall eller ohälsa, förlänas största möjliga effektivitet. Andra lagutskottet har ock i sitt utlåtande 1944: 2 framhållit vikten av att tillverkare och andra, som falla under de nya lagbestämmelserna, beredas möjlighet att på förhand få sina artiklar ur arbetarskyddssynpunkt prövade av yrkesinspektionen (utskottet torde härmed närmast avse yrkesinspektionens chefsmyndighet, riksförsäkringsanstalten). Vid de överväganden, som lönenämnden i anledning av de föreliggande motionerna ägnat frågan om löneställningen för den nya ledande befattningen å arbetarskyddsbyrån, har lönenämnden kommit till den uppfattningen, att lönegraden Eo 24 måste anses för låg i förhållande till de krav, som böra ställas på tjänstens innehavare. Det bör jämväl framhållas, att det är av vikt för kontinuiteten i handläggningen av de blivande arbetsuppgifterna, att den nya tjänsten icke blir en passagetjänst, från vilken tjänstinnehavarna sträva att söka sig bort för vinnande av befordran. En löneställning motsvarande yrkesinspektörernas har synts lönenämnden i detta fall i och för sig motiverad. Lönenämnden finner sig fördenskull böra förorda, att för tillgodoseende av ifrågavarande syfte inrättas en byrådirektörstjänst i 28 lönegraden. I avvaktan på närmare erfarenheters vinnande torde den

nya tjänsten tills vidare böra upptagas såsom extra ordinarie. En tjänst i lönegrad Eo 28 kan tänkas bli eftersökt bland annat av förste distriktsingenjörer inom yrkesinspektionen (A 24) och förste byråingenjörer i riksförsäkringsanstalten (A 26). Om emellertid med hänsyn till förefintliga personliga kvalifikationer det skulle anses erforderligt, att en av de nuvarande yrkesinspektörerna (A 28) förordnas att bestrida de med den nya byrådirektörs-tjänsten förenade göromålen, torde genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t böra tillses, att denne icke lider minskning i de honom såsom ordinarie tjänsteman tillkommande avlöningsförmånerna.

Vad därefter angår den i de remitterade motionerna avsedda lägre tjänsten å arbetarskyddsbyrån, en byråingenjörstjänst i A 21, anser lönenämnden övervägande skäl tala för att denna tjänst, som icke alls är upptagen i Kungl. Maj:ts förslag, icke nu inrättas. Frågan om tillskapandet av denna tjänst torde böra bli beroende på förslag framdeles från riksförsäkringsanstaltens sida, sedan närmare erfarenhet om personalbehovet vunnits.

Stockholm den 10 maj 1944.

ERIK STRIDSBERG.

Nils M. af Malmberg.